

СТЕНОГРАМА

круглого столу на тему: "Нове законодавство з питань приватизації державного майна, виходячи із законодавчих ініціатив Кабінету Міністрів України, зокрема нової редакції Закону України "Про приватизацію державного майна"

28 вересня 2017 року

Веде засідання голова підкомітету Комітету з питань економічної політики

ДЕНИСЕНКО А.П.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не все, к сожалению, приехали, по причине того, что затруднено движение. Но Юлия Игоревна на подъезде, обещала минут через 15 быть. У нее второе слово, я думаю, что ничего страшного, если она включится в дискуссию несколько позже.

Как вы знаете, тема сегодняшнего круглого стола, это проект Закона о приватизации. То есть на сегодняшний день Кабинет Министров подал достаточно комплексный документ, который в случае принятия будет регулировать такую важную вещь, как приватизация в нашей стране. То есть за 26 лет независимости, к сожалению, мы не нашли правильного механизма и эффективного, самое главное, механизма приватизации. То есть я как руководитель подкомитета по приватизации считаю, что прежде, чем заниматься решением, комплексным решением данного вопроса, нужно получить ответ на три основных вопроса: это что мы собираемся приватизировать, зачем и как.

Когда мы проанализировали поданный законопроект, то есть он в основном сосредоточен на процессе приватизации, то есть отвечает на последний вопрос: как. Но из-за того, что в стране до сих пор нет четкой стратегии приватизации, мы не можем ответить на вопрос: все-таки что и зачем. И за этот период времени неэффективного использования государственной собственности, а на минуточку у нас активов около 2 триллионов гривен в государственном управлении, и мы почти 100 миллиардов

каждый год получаем убытков от работы государственных предприятий. То есть, я считаю, что это совершенно неудовлетворительная вещь и нужно заканчивать с такой практикой.

В связи с этим хотелось бы все-таки услышать людей, которые готовили этот закон, вот, услышать мнение экспертов. И на основании этой информации мы будем дальше принимать решение в комитете о том, что рекомендовать Верховной Раде по данному законопроекту.

Так как Юлия Игоревна у нас задерживается, давайте мы послушаем Виталия Николаевича для начала. То есть это человек, которому предстоит с этим законом, наверное, работать больше, чем всем остальным. Поэтому вам слово. Слушаем.

ТРУБАРОВ В.М. Дуже дякую. Всіх вітаю. Дозвольте маленьку презентацію по закону. Темпи приватизації в Україні за останні кілька років істотно знизились. Не зважаючи на те, що нормативно-правова база приватизації постійно удосконалюється, точкові зміни не дають поставити процес приватизації на масштабний рівень для досягнення оптимальної частки державної власності в економіці та забезпечення ефективного управління цією державною власністю.

Тому фондом в тісній співпраці з Мінекономрозвитку, представниками міжнародних організацій, інших міністерств та відомств з урахуванням досвіду проведення української приватизації за всі роки та провідного міжнародного досвіду розроблено нову редакцію закону України про приватизацію державного майна.

Законопроект розглянуто Національною радою реформ під головуванням Президента України та на засіданні 12 вересня 2017 року висловлено низку слушних зауважень, які враховані в доопрацьованому тексті проекту закону.

Наступний слайд, будь ласка. Метою законопроекту є впровадження передових світових практик продажу активів, що включає вдосконалення ціноутворення при приватизації, запозичення процесів із приватного сектору та

направлення на виведення конкуренції на глобальний рівень. Законопроект містить ряд докорінних змін, що дозволять повернути довіру як вітчизняних, так іноземних інвесторів в процесі приватизації в Україні.

Наступний слайд, будь ласка. Законопроектом передбачається поєднання положень всіх приватизаційних законів в один, а також вдосконалення самої процедури приватизації. Скорочуються терміни підготовки об'єктів до продажу, об'єктів великої приватизації – на 14 місяців, об'єкти малої приватизації – на 6 місяців.

Наступний, будь ласка. Проектом закону передбачається нова спрощена класифікація: об'єкти великої приватизації та об'єкти малої приватизації. До об'єктів великої приватизації належать об'єкти державної власності, єдині майнові комплекси державних підприємств та пакети акцій суб'єктів господарювання у статутному капіталі, яких більше 50 відсотків акцій належать державі. Вартість активів, які згідно з даними фінансової звітності за останній звітній рік перевищує 250 мільйонів гривень, решта об'єктів – це об'єкти малої приватизації.

Будь ласка, наступний слайд. Законопроектом передбачено уніфікація способів продажу державного майна. Замість нинішніх п'яти способів залишаються два: аукціони та в окремих визначених законних випадках викуп державного майна. На слайді це є.

Наступний, будь ласка. А, це він є. Для посилення захисту прав інвесторів пропонується обмежити до трьох років строк можливості оскарження приватизації з метою захисту прав держави як власника, та недопущення фіктивного банкрутства об'єктів приватизації передбачена заборона порушувати справу про банкрутство підприємств-боржників, щодо яких прийнято рішення про приватизацію до її повного звершення.

Для створення умов для післяприватизаційного відновлення підприємства по завершенню приватизації ще протягом одного року не зможуть порушуватись справи про банкрутство підприємств з підстав, які виникли до

завершення приватизації. До приватизації не будуть допущені покупці з країни-агресора та особи, доходи яких одержані злочинним шляхом.

Продаж об'єктів великої приватизації здійснюватиметься з залученням на конкурентних засадах радників, серед основних завдань яких є аналіз економічних, технічних та фінансових показників діяльності підприємства, підготовка фінансової моделі та визначення можливих шляхів підвищення інвестиційної привабливості підприємства, надання письмових рекомендації щодо стартової ціни та підготовка інформаційного пакету об'єкту приватизації, здійснення заходів щодо пошуку потенційного інвестора, на якого ми всі розраховуємо. Залучення радників дасть змогу провести приватизацію об'єктів великої приватизації з урахуванням міжнародних стандартів та існуючої практики, презентувати об'єкти широкому колу потенційних покупців в Україні та за її межами.

Продаж об'єктів малої приватизації відбуватиметься виключно на електронних аукціонах. Широкий доступ через електронну платформу сприятиме масовому продажу таких об'єктів, що в свою чергу забезпечить розвиток малого та середнього бізнесу та створення нових робочих місць. За результатами врахування зауважень, висловлених при розгляді проекту Національною радою реформ, замінено предкваліфікацію покупців об'єктів малої і середньої приватизації на посткваліфікацію.

І хочу окремо підкреслити, що зараз є в нас пілотний проект з "ProZorro. Продажі", де ми як кажуть будемо десь 20-30 об'єктів продамо і наступного року це вже буде на постійній основі. Ми на це сподіваємось.

Наступний слайд.

Проектом закону змінено підходи щодо ціноутворення в процесі приватизації, стартова ціна об'єкта великої приватизації визначається на підставі рекомендацій радника та погоджується Кабінет Міністрів України. Стартова ціна для об'єктів нової приватизації як цілісного майнового комплексу визначається аукціонною комісією на рівні балансової вартості об'єкта за врахуванням заборгованості по фінансовим зобов'язанням в разі їх

наявності. Якщо фінансові зобов'язання об'єкта малої приватизації дорівнюють або перевищують балансову вартість активів об'єктам малої приватизації, то стартова ціна визначається на рівні балансової вартості об'єктів, активів об'єкта. У разі відсутності балансової вартості об'єкта пакета акцій, частки, об'єкта незавершеного будівництва тощо, стартова ціна визначається аукціонною комісією за результатами вивчення аукціонних пропозицій не менше трьох потенційних покупців. Якщо протягом місяця з моменту опублікування оголошення при вивченні попиту не надійшло трьох аукціонних пропозицій від потенційних покупців, стартова ціна об'єктів малої приватизації визначається на рівні оціночної вартості, згідно методики, яка у нас існує.

У разі прийняття законопроекту, втрачають чинність сім законопроектів з питань приватизації, залишається тільки один, механізми та процедури, які лежать в основі законопроекту, прискорять процеси приватизації, дозволять знайти ефективних власників майже в тисячу об'єктів державної власності, як пропонується в програмі, які є на сайті Мінекономрозвитку на приватизацію. Очікуємо, що прийняття закону сприятиме підвищенню інвестиційного клімату в державі. Сам законопроект, як я казав, розроблявся у фонді із підтримкою радників. У нас є присутній Бойцун Андрій, який теж, має бути слово і в нього, ми там домовлялися заздалегідь, є фахові коментарі вже по самому тілу самого законопроекту. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо большое.

Я тогда предлагаю, чтобы Андрей Бойцун все-таки закончил презентацию, а потом уже Юлии Игоревне дадим слово, чтобы она рассказала отношение к закону Рады реформы.

БОЙЦУН А.С. ...і оцінювати цей законопроект, треба дати відповідь на запитання, для чого ми взагалі займаємось приватизацією. І я хотів би скористатися можливістю для того, щоб відповідь на це запитання дати. Ці

питання обговорювалися на Національній раді реформ два тижні тому. І в тому чи іншому варіанті ці аргументи наводились як Президентом України, так і Прем'єр-міністром.

По-перше, я не буду зупинятись на деталях, але скажу без перебільшення, можна сказати, що на сьогоднішній день прогрес у сфері приватизації є, скажемо так, незадовільним. Великих об'єктів приватизації за останні 12 років не продано, мала приватизація теж стоїть. І, насправді, українець середній він теж не відчуває, що щось відбувається у даній сфері. У нас сьогодні буде презентація результатів соціологічного дослідження, як громадяни України сприймають приватизацію. Деякі із цих результатів є також і в моїй презентації, наприклад, половина населення України нічого взагалі не чула на цю тему.

Для чого ми це робимо? Головна мета приватизації – це прискорення економічного зростання. І, якщо ми зараз тішимося з приводу того, що ми почали зростати, наші зростання становлять приблизно два відсотки на рік. І це позитивна новина, але, якщо її вписати в контекст, то треба згадати, що в 2014-2015 році ми впали майже на 16 відсотків. Тобто за такого темпу, для того, щоб досягти рівня 2013 року, нам знадобиться 8 років, щоб лише повернутися на ті позиції.

Другий момент, це те, що світ теж почав зростати. І зростає швидше, ніж ми. Темпи зростання в світі на сьогоднішній день більше трьох відсотків на рік. То можна сказати, що ми почали бігти, але біжимо повільніше, ніж світ, і замість наздоганяти його, ми продовжуємо відставати ще більше.

Досвід Центральної Східної Європи показує, що саме прямі інвестиції, які, зокрема, відбуваються через приватизацію, є рушієм і є двигуном цього зростання. Тому для того, щоб пришвидшити зростання, нам потрібні інвестиції. Це перше, скажемо так, вступ до відповіді на запитання Анатолія Петровича.

Взагалі, ми бачимо п'ять цілей приватизація. Перша – це залучення прямих інвестицій, як я щойно сказав. Друга, ні для кого не є таємницею, що державні підприємства є джерелом корупції в Україні, відповідно, боротьба з корупцією.

Третє, це розвиток конкуренції, про що я скажу пізніше. Четверте, це підвищення ефективності самих підприємств. І нарешті, надходження до державного бюджету.

Отже, залучення прямих іноземних інвестицій. У Центральній та Східній Європі ми, наприклад, зокрема, спираємося на досвід Польщі та Словаччини. Це було двигуном зростання. І, якщо ми відмотаємо плівку на 25 років назад, то можемо побачити, що середній поляк чи середній українець, чи середній словак були приблизно однаково багаті, і ВВП на душу населення було приблизно однакове у ті часи. На сьогоднішній день поляк, середній поляк, номінально є в п'ять разів багатшим за середнього українця, а середній словак десь в 7-8 разів приблизно є, має більший дохід на душу населення, ніж середній українець. І ця шалена різниця у темпах зростання вона пояснюється якраз припливом прямих здебільшого іноземних інвестицій в економіку. Наприклад, на моєму слайді наведена статистика для Польщі і України. Польща в п'ять разів більше залучила прямих інвестицій ніж Україна.

Ми спитались... Точніше Центр економічної стратегії провів дослідження, де він спитав у українців, що вони вважають головною метою приватизації. І 86 відсотків погоджується із тим, що найважливішим у даному процесі є залучення саме стратегічного інвестора на противагу продажу за максимальною ціною.

Приватизація через продаж стратегічним інвесторам – це створення робочих місць, це модернізація підприємств, це інновація. І знову ж таки, результати дослідження показують, що 60 відсотків, 68, перепрошую, відсотків українців вважають, що, наприклад, на приватних підприємствах зарплатня є вищою, 74 відсотки згодні з тим, що приватні підприємства набагато більше інвестують у модернізацію та розвиток виробництва, ніж державні підприємства.

Окрім всього іншого, є такий фактор, як створення нових інвестицій, тобто, коли ми продаємо підприємства, у які безпосередньо інвестують, виникає принаймні три наслідки. По-перше, стратегічний інвестор починає

розвивати виробництво, а для цього залучує кредитні кошти, тобто це є ще один канал залучення інвестицій. Другий момент це те, що виникають нові інвестиції, коли виникає інфраструктура навколо приватизованих і ефективних підприємств, створюється, залучаються інвестиції у сервіси для підприємств і пов'язані галузі. Коли до нас приходять іноземні інвестори, часто вони здійснюють свої інвестиції з міркувань виробництво заради експорту, тому таким чином це стимулює також і експорт. І нарешті разом це призводить до того, що підсилюється стабільність національної валюти.

Друга мета приватизації це боротьба з корупцією. На слайді наведено статистику НАБУ, я скажу просто, з неї видно, що державні підприємства є основним джерелом корупції, принаймні, якщо спиратися на статистику НАБУ. Якщо зважити на те, що масштаб державного сектору в Україні це не є якоюсь типовою українською проблемою, це ознака державних підприємств в усьому світі. Але державних підприємств в Україні набагато більше ніж в інших країнах світу, відповідно масштаб корупції, потенціал для корупції є набагато більшим. Тому усуваючи джерело корупції, приватизуючи ці підприємства, ми вирішуємо проблему боротьби з корупцією, про яку ми так багато сьогодні говоримо. Знову ж таки результати опитування показують, що 84 відсотки українців вважають, що політики розкрадають державні підприємства, а потім інвестують ці гроші у вибори, в результаті чого політична система приваблює такий тип, який орієнтований саме на це, а не вироблення політики та реформування.

Третя мета це розвиток конкуренції. Приватизація призводить до збільшення кількості гравців на внутрішньому ринку і відповідно до зростання конкуренції, яка в свою чергу означає, що споживач отримає кращу ціну і вищу якість.

Але окрім всього іншого ці підприємства стають більш конкурентоздатними на зовнішніх ринках. Типова аналогія, яку ми використовуємо в даних випадках, це коли внутрішній чемпіонат з футболу, грубо кажучи, стає сильнішим і наші команди стають сильнішими у

європейських турнірах. Знову ж таки, коли наші підприємства є більш конкурентними, це призводить до зростання експорту із пов'язаними позитивними наслідками для національної валюти.

Четверта мета, це підвищення ефективності самих підприємств. Напевно, всі погодяться з тим, що приватний власник в цілому є ефективніший, ніж держава. І ми звертаємо зараз увагу на ту статистику, яка показує, що управління державними підприємствами покращилося. Ця статистика наведена на слайді. Але знову ж таки її треба інтерпретувати, виходячи з контексту.

Я наведу схожу цифру, на ту, яку Анатолій Петрович наводив. Якщо взяти найбільші сто підприємств України, то їхні активи коштують 1,4 трильйони гривень. Дохід, хоч вони і дали позитивний дохід у 2016 році на рівні 26,4 мільйони гривень, ми бачимо, що це означає доходність на рівні 2 відсотки на рік. Навіть інфляція, яка становила більше ніж 12 відсотків у 2016 році, перебиває, на жаль, цю цифру. Окрім всього іншого, грубо кажучи, якби цих 1,4 мільйони, трильйони, перепрошую, було покласти на депозит, то за поточною ставкою на той момент ми би отримали дохід у дев'ять разів більший.

І середній українець теж погоджується із цим твердженням, що приватний власник є ефективніший за державу. 68 відсотків українців з цим погоджуються.

Окрім всього іншого, приватний власник більше ефективно використовує ресурси. Приватне підприємство – це те підприємство, яке не буде кандидатом на отримання державної допомоги у більшості випадків, як це часто у нас буває. І знову ж таки, 74 відсотків респондентів сказали, що за державної власності підприємства часто розкрадаються. Тому ці аргументи, це не є просто нашими аргументами, ці аргументи поділяють громадяни України.

І, нарешті, є така мета, як надходження до Державного бюджету. На жаль, це єдина мета на яку ми звертали увагу до сьогоднішнього дня. Наприклад, коли ми оцінюємо роботу Фонду державного майна, то ми її оцінюємо лише за тією цифрою, яку згенерували продажі фонду у поточному році. Насправді, ця мета є трохи оманливою в тому розумінні, що, наприклад, візьмемо продаж

міноритарних пакетів обленерго, які продав Фонд державного майна пару місяців тому. Ця сума становить лише 0,4 відсотки від запланованих доходів бюджету на 2017 рік. Якщо подивитися план приватизації, який поставлений перед Фондом державного майна в 17 мільярдів, то це лише 2,2 відсотків від доходів Державного бюджету, це досить скромна цифра для того, щоби лише на цю мету звертати увагу, тобто набагато важливішими цифрами є, це скільки інвестицій ми залучимо в результаті приватизації, після приватизації. Набагато важливішим є звертати увагу на те, скільки і як ми будемо викорінювати корупцію, і як посиляться конкуренція.

Значить, на цьому слайді, ми показали вузькі місця існуючого процесу приватизації, я не буду детально на ньому зупинятися, але ви бачите, що в основному проблема знаходиться у тому, що більшість підприємств в Україні, державних підприємств в Україні заборонені до приватизації. Є Постанова уряду № 271, за якою визначено 389 об'єктів до приватизації, але треба розуміти, що 105 із них, навіть у цій постанові, є заборонені законодавством до приватизації. Із тих 284, які дозволено, 148 було передано до Фонду державного майна, із них 63 було виставлено на продаж, а 48 приватизовано у 2017 році.

Цей слайд дуже схожий на той слайд, який Віталій Миколайович показував, тому я не буду на ньому детально зупинятися. Але хочу лише сказати, що даний законопроект є результатом тривалої спільної роботи, тому було би дивно, якби деякі слайди у нас не були спільними. Але я не буду повторюватися, тому перейду до наступного.

Значить, однією із основних новацій законопроекту є чіткий поділ об'єктів для приватизації, дуже простий – великі і інші. У випадку з великими об'єктами, як вже Віталій Миколайович казав, залучається інвестиційний радник, який супроводжує цей процес, грубо кажучи це великий інвестиційний банк, який має досвід. І саме такі інвестиційні банки у типовій ситуації супроводжують угоди зі злиття, із поглинання, з продажу великих об'єктів, в тому числі для приватних компаній. У випадку малих об'єктів йдеться про

спрощення процесу, в результаті чого підприємства будуть приватизовуватися через прозорий аукціон. В Україні вже є насправді досвід успішного продажу через такі аукціони. Наприклад, ми запросили Андрія Мотовиловця, який, якщо є потреба, може пояснити в деталях, як вже на сьогоднішній день працює цей аукціон.

Знову ж таки, слайд вже обговорювався Віталієм Миколайовичем, я його пропущу.

Про механіку аукціону. Як пропонується визначати стартову ціну об'єкту для продажу. В найкращому випадку у нас є відомості про чисту вартість активів, і це є якраз у відповідності до законопроекту, є стартовою ціною. У досить великої кількості, майже половини підприємств, такої цифри немає, принаймні у міністерств. І відповідно ми пропонуємо у цій ситуації визначати, точніше, перепрошую, є ситуація, коли зобов'язання перевищують вартість активів, тобто чиста вартість активів є від'ємною. У цій ситуації ми пропонуємо за стартову ціну брати балансову вартість активів. У деяких підприємств такої цифри немає. І в цій ситуації ми пропонуємо проводити вивчення попиту через виставлення об'єктів до продажу, вивчення пропозицій і на підставі цих пропозицій визначати балансову вартість.

І, нарешті, якщо немає пропозиції в цій ситуації, то останній крок в цьому процесі, це оцінка, як це відбувалось раніше.

І на даному слайді, останньому, напевно, що я хотів би сказати, це механізм проведення аукціону. Тобто ми пропонуємо виставляти об'єкти малої приватизації за класичними аукціонами з підвищенням ціни. Якщо не відбувається продаж за цим методом, знижується ціна на 25 відсотків у першому раунді. Якщо і це не призводить до успішного продажу, подальше зниження на 50 відсотків. І, якщо це не призводить до успішного продажу, то проводиться голландський аукціон, тобто аукціон на пониження ціни.

Дякую. І готовий відповісти на запитання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я пропоную запитання ставити пізніше. Давайте зараз все докладніше нам розкажуть свою точку зору, а потім в обговоренні будемо задавати одне одному запитання.

Юлія Ігорівна, будь ласка.

КОВАЛІВ Ю.І. Доброго дня, Анатолій Петрович! Шановні народні депутати, шановні присутні! Дякую всім. Я, напевно, якщо можна, включу презентацію. Але я, напевно, буду дуже швидко для того, щоб не повторювати вже більшість речей, які були до цього сказані і Віталієм Миколайовичем, і Андрієм.

Просто хотіла вам показати перший слайд, який дуже наглядний. Оскільки ми, напевно, вже три роки говоримо про доцільність, необхідність приватизації. На жаль, вона у нас іде темпами, які нам хотілось би бачити більш активними. Якщо можна, перший слайд.

Приблизно картина, яка у нас є на сьогодні. Україна – країна, яка має чи не найбільше державних підприємств. Напевно, цифру про те, що ми на сьогодні маємо у державній власності 3,5 тисячі державних підприємств, вже вивчили всі, про неї і Міністерство економіки, уряд давно говорить. Але цікаво поглянути на інші країни. В Угорщині їх всього 371, в Польщі 301, в Латвії до прикладу 74, а в Канаді немає жодного. Тобто знову ж така ситуація, де ми є унікальними і, на жаль, ще не позбулися великого цього тягаря нашого радянського минулого.

Якщо подивитися на те, а що таке ці 3,5 тисячі державних підприємств, то 46 компаній це 94 відсотки всіх активів всіх державних підприємств. Тільки 60 компаній мають активи понад 250 мільйонів гривень, а половина з них, порядку 1 тисяча 800, взагалі фактично не здійснюють діяльність. Якщо подивитися на плани, які були протягом минулих трьох років, то з 2015 по 2017 роки продано лише 48 компаній, а найбільші з них не продані. Якщо ми подивимось на причину чому так, якщо можна, наступний слайд.

Фактично на сьогодні на рівні законів ми маємо прямо або опосередковано заборону на продаж 1 тисяча 231 державного підприємства. І порядку шести різних законопроектів вносилося до парламенту для скорочення цього переліку і для виключення з переліку майже 400 об'єктів, це були як окремі закони, які виключали морські порти, які виключали малі підприємства, це був окремий закон, наприклад, про приватизацію спиртової галузі, який регулював не лише виключення спиртозаводів, а й порядок їх приватизації. Але, на жаль, на сьогодні жоден з них не був прийнятий і по суті списку 3,5 тисяч ми маємо більше третини заборонених на рівні закону. Тому, власне, для того, щоб окрім цього закону, який ми сьогодні більш детально обговорюємо, який врегулює процедуру, ми не забували про те, що в нас є ще один тягар, це власне той перелік, який на сьогодні є.

Наступний слайд. Друга проблема це проблема складного процесу підготовки до приватизації. Нам би всім хотілося, щоб вона йшла швидко, активно, але із практики на сьогодні лише процес передачі підприємств до Фонду державного майна триває порядку 12 місяців. Далі ще в середньому від 9 до 12 місяців триває передприватизаційна підготовка, прийняття рішень, проведення конкурсу і підписання угод. Тобто на сьогодні ми маємо два роки від прийняття рішення про приватизацію підприємства до підписання і початку виконання договору про приватизацію.

Відповідно, частково цей закон, який ми сьогодні розглядаємо тут, який був запропонований урядом, має на меті, власне, врегулювати цю процедуру і скоротити час, яким хоча би по пункту першому, підприємство передаються до Фонду державного майна на приватизацію.

Наступною проблемою є, якщо подивитися на неї, це ми маємо з 396 об'єктів, які в плані приватизації на 2015-2017 рік, лише 40 відсотків передані у Фонд держмайна. Тобто фактично у нас дуже мало реальних було об'єктів, які можна було продавати, а з них 25 відсотків, тобто близько ста, заборонені до приватизації, оскільки уряд очікував підтримки законопроектів по скороченню переліку.

Також Фонд держмайна оголосив 472 аукціони на продаж за цей період, але лише кожний десятий був успішним. І одна з причин, по якій ці аукціони були неуспішними, - це, власне, ті підходи і до оцінки, і до стартової оцінки вартості державних підприємств чи як цілісних майнових комплексів, чи як пакетів акцій. Оскільки підхід, який формувався через оцінку, через оцінщика, фактично не викликав попиту. І ми бачили прикрі приклади, в тому числі з Одеським припортовим, де спочатку стартова ціна була близько 500 мільйонів доларів, потім 250. Але ринок, тобто потенційні покупці сказали, що навіть при такій ціні, на жаль, не виявилось жодного бажаючого, який би прийшов на приватизацію.

Тому одна з причин, яка це гальмує, це в тому числі підходи до визначення первісної оцінки вартості цих підприємств, які, власне, законопроект, який сьогодні пропонується урядом, має на меті врегулювати.

Також, власне, Фонду держмайна крім функцій по підготовці до приватизації проведення конкурсів на сьогодні є, існує дуже багато функцій, в тому числі і по оренді, і по держмайну. І ті ресурси, які сьогодні є, інституційна спроможність, вона, на жаль, сьогодні розфокусована на різні види діяльності, які передбачені законами для Фонду держмайна. І, власне, це те ж є одна з тих причин, яка гальмує ефективну приватизацію.

Власне, цей закон два тижні тому розглядався на Національній раді реформ за участю Президента, за участю Прем'єр-міністра, членів уряду, керівників ключових фракцій, голови комітету. І ви, напевно, шановні народні депутати, бачили, що закон був перевнесений урядом, і частина, власне, пропозицій, які обговорювалися на Нацраді реформ, була внесена, частину ми очікуємо на дискусію з парламентом по їх технічному доопрацюванню.

Ну я коротко зупинюся про речі, які обговорювались, і власне, в чому була різниця з перевнесеним законопроектом. Перше, власне, ми не врегулювали дуже чітку різницю між об'єктами великої приватизації і, як сказав Андрій, всіма решта. Об'єкти великої приватизації – це або монопольне становище, або активи більше 250 мільйонів гривень. І це, власне, те, де ми отримали

рекомендації від міжнародних партнерів, щоб забрати цю дискрецію у різному підході. це підприємство у нас велике і іде по процедурі з радниками чи мале і йде через електронний аукціон, власне, це на сьогодні в законопроекті зазначено.

Також зазначено фактично обов'язкове залучення радників до приватизації великих активів, де, власне, ми будемо аутсорсити ту функцію підготовки підприємства до приватизації, визначення потенційних претендентів. Фактично, ми говоримо про маркетинг цього об'єкту. Адже тут не весь світ, на жаль, знає, якими активами володіє Україна. І дуже важливо, власне, радники будуть допомагати і в підготовці так званих дата-рум, це повного пакету всієї інформації про діяльність підприємства, оцінки ризиків які з ним пов'язані, підготовки самого договору купівлі-продажу, який після того буде підписуватись з тим, хто виграв аукціон. Власне, та пропозиція, яка звучала на Національній раді реформ, це максимально залучати радників і тим самим, власне, те, про що я говорила раніше, допомагати Фонду держмайна в їхній інституційній спроможності ефективно проводити приватизацію. І ми маємо надію, що тут радники будуть, власне, достатньо фахові і кваліфіковані для того, щоб власне здійснювати, допомагати в здійсненні такої приватизації.

Далі, питання, яке обговорювалося. Це, власне, підхід до скорочення самої процедури передачі підприємств від кожного міністерства, а фактично сьогодні ними володіє майже кожне міністерство і центральний орган виконавчої влади, до Фонду держмайна на приватизацію. Частково зараз закон це врегульовує, і, можливо, в дискусіях з парламентом ми навіть більш чітко і швидко оптимізуємо цей процес, який, як я вже казала, сьогодні займає майже рік.

Якщо можна, наступний слайд. Також в законі було врегульовано і виникали питання щодо взяття до бюджету фінансових зобов'язань цих підприємств, і це питання викликало дуже багато дискусій. І на сьогодні в цьому законопроекті оновленому від нього відмовилися, тому що це потребувало значних змін в інші закони і з точки зору фінансової стабільності і державних фінансів, а власне, це питання було знято. Також приведено було у

відповідність питання щодо банківських гарантій та інших гарантій зі сторони Фонду державного майна.

І два питання додаткові, які в законі частково врегульовані, і ми маємо надію щодо другого читання, власне, в дискусіях з парламентом ми їх оптимізуємо. Це, власне, перше питання стартової ціни для об'єктів малої приватизації. Ми розуміємо, що це була дуже велика проблема, яка стримувала швидкий продаж, власне, тих всіх невеликих за розміром об'єктів, які сьогодні перебувають в державній власності, і максимально пришвидшити терміни і строки, яким чином будуть приватизовуватись ці об'єкти. Тому що на сьогодні, кожного разу, коли фонд виставляє об'єкт на приватизацію, він спочатку наймає оцінщика через тендер, заключає з ним договір, потім оцінщик кілька місяців здійснює оцінку, потім, якщо конкурс не вдався, робиться нова оцінка, і так по колу і тратяться додатково і бюджетні кошти, і ми кожен місяць, місяць відкладаємо цю приватизацію малих об'єктів. Тому, власне, питання стартової ціни, яка буде виставлятися через електронні майданчики, зараз запропоновано як компромісний варіант в законі, можливо на рівні комітету до другого читання це питання можна навіть ще більше оптимізувати для того, щоб цю процедуру зробити більш швидкою.

І, власне, питання, яке є важливе зі сторони інвесторів, це застосування, можливого застосування права інших країн, зокрема того права, яке найбільш застосовується, як правило, в угодах це британського права до, я тут хочу наголосити, до самої Угоди про купівлю-продаж. Не до регулювання діяльності підприємства, а до Угоди купівлі-продажу, який буде підписуватися між Фондом держмайна і потенційним покупцем.

Скажу, що насправді такі приклади в Україні вже були. І один з найбільш таких відомих прикладів, яким ми гордимось, це приватизація "Криворіжсталі". І, напевно, для когось це буде відкриттям, але власне регулювання відносин між Фондом держмайна і покупцем "АрселорМіттал Стіл" здійснювалося за британським правом. І, власне це, з точки зору гарантій інвестора, що його права в Україні не порушаться чи через кілька років не виявиться той факт, про

який він не знав, і він може отримати якісь ризики, пов'язані з попередньою діяльністю управлінням цим активом, ми йому повинні гарантувати.

І як перехідний період законопроект пропонує до 2021 року дати можливість до того моменту, коли ми завершимо судову реформу в Україні, може ми її завершимо швидше, дати можливість Фонду держмайна включати норму щодо регулювання, повторюю, з правовідносин виключно щодо договору купівлі-продажу між інвестором чи покупцем і Фондом держмайна правом іншої країни. От фактично це такі ключові речі, які проговорені на Нацраді реформ, законопроект отримав підтримку від всіх і маємо надію, що отримає також підтримку і від комітету, і в Верховній Раді до першого читання, а потім, власне, і доопрацьований до другого читання. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо большое.

Яблоновский.

ЯБЛОНОВСЬКИЙ Д. Вже було представлено думку експертів, думку урядовців. Я б хотів ще раз наголосити про думку громадян щодо приватизації в Україні. Наші висновки базуються на репрезентативному кількісному опитуванні, яке відбулося в липні-вересні 2017 року.

Ми загалом оцінювали ставлення до п'яти реформ. Приватизація – лише одна із п'яти. Але, як бачите зі слайду, лише трохи-трохи більше половини респондентів взагалі або щось, або гарно знають про те, що відбувається з приватизацією в Україні.

Серед переваг приватизації українці насамперед відмічають переваги приватної власності відносно власності державної. Приватні підприємства вони, на думку респондентів, інвестують частіше, ніж державні, в нові технології, розширення виробництва, там вищі зарплати. Приватний власник, скоріше, не дозволить того, щоб розкрадалися активи підприємства.

З іншого боку, українці вважають, що політики розкрадають гроші державних підприємств і потім цими грошима фінансують вибори, що таким

чином робить поганий вплив не лише на конкретні підприємства, а на існування політичної системи в цілому.

Окрім переваг також ми питали і про ризики приватизації з точки зору очима громадян, очима громадян. І основним ризиком, з яким, зокрема, і погоджуються експерти, яких ми опитали, це те, що умови приватизації будуть прописані під конкретних олігархів, які зможуть купити державні підприємства за заниженою ціною. Тому, на нашу думку, слід дуже уважно звернути саме увагу на умови приватизації, на їх прозорість та чесність.

Також ми задавали, давали респондентам дві альтернативи. З одного боку, питали, чи варто залишити у державній власності стратегічні підприємства, а решту продати? Чи варто приватизувати всі підприємства? Тут у нас 77 відсотків погодились з тим, що державні стратегічні підприємства мають залишитись в державній власності. І це також відповідає і результатам тріажу, який був здійснений урядом, згідно з яким, у нас є групи як ті, що залишається в державній власності і ті, що будуть приватизовані або ліквідовані.

Також ми питали респондентів з тим, чи вони вважають, що краще залучити стратегічного інвестора із досвідом у відповідній галузі і планом розвитку або бажаніше все ж таки отримати максимальну ціну від продажу державних підприємств? І у нас майже 86 відсотків українців вважають, що пріоритетнішим має бути залучення стратегічного інвестора з відповідним досвідом і планом розвитку підприємства.

Які можна зробити висновки, на нашу думку, з цього опитування. По-перше, переважна кількість українців вважають, що державні підприємства є джерелом корупції.

По-друге, українці також погоджуються з тим, що приватний власник є ефективнішим за державу. Але водночас вони побоюються, що приватизація, умови приватизації будуть прописані під конкретних осіб.

Виходячи з цього, ми рекомендуємо, що задля боротьби з корупцією та залучення більш ефективного приватного власника нам в Україні потрібна прозора та чесна приватизація із залученням стратегічного інвестора. І

сподіваємось, що цей новий законопроект якраз і дозволить нам запуснути таку прозору і чесну приватизацію. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо большое.

Я так понимаю, эксперты выступили все. Теперь, если позволите, выступят народные депутаты. Виктория Юрьевна, да.

ПТАШНИК В.Ю. Дякую.

Добрый день, шановні колеги! Я цілком розділяю ідею приватизацію і необхідність прийняття нового закону, тим більше, що ті факти, коли, враховуючи ті факти, що ми постійно в доходну частину бюджету закладаємо, то у нас 10 мільярдів, то у нас 17 мільярдів, ви знаєте, що по суті, це фейкова цифра, яка абсолютно не відповідає дійсності, там, в кращому випадку, ми виконуємо її на 200 мільйонів, здається, було виконання за якийсь рік. Тому, звісно, хотілося б, щоби приватизація розпочалася і вона була точно не такою, як всі інші роки. В той же час мені би хотілося, щоби приватизація пройшла максимально прозоро і щоби ми залучили стільки максимально потенційних покупців, скільки це можливо, щоби на конкурсі брали участь якомога більше таких, в тому числі і іноземних інвесторів.

І для цього, я хотіла би звернути увагу на наступні моменти. По-перше, стаття 8 передбачає перелік осіб, які не можуть бути покупцями. Серед них передбачається така норма, що покупцями не можуть бути юридичні особи чи пов'язані з ними особи, зареєстровані в державі-агресорі. Я абсолютно розділяю ідею про те, що російські компанії чи російські, там, фізичні особи, очевидно, не мають брати участь в приватизації.

Але формулювання "пов'язані з ними особи" – це норма діючого закону, який ми прийняли, якщо я правильно пам'ятаю, у лютому 2016 року, я так розумію, що вона повністю була скопійована. Прошу вас звернути увагу, що формулювання "пов'язані з ними особи" означає, що якщо у нас, скажімо, є юридична особа, зареєстрована в Російській Федерації, і в ній там, скажімо,

якийсь англійський інвест-фонд має відсоток у 25 відсотків в статутному капіталі і більше, то такий англійський інвест-фонд може визнаватися як особа, якраз пов'язана з юридичною особою, зареєстрованою в країні-агресорі. І це формальна та норма, на підставі якої фактично різні інвестиційні фонди можуть просто бути відсторонені від процесу приватизації. Тому я би от це формулювання трошки подумала би і прописала би по-іншому.

Що стосується англійського права, я абсолютно погоджуюсь, що його застосування необхідне. І, більше того, я би давала можливість, дійсно, потенційному іноземному інвестору передбачати в контрактах розв'язання там потенційних спорів все ж таки в іноземній судовій юрисдикції, враховуючи те, що судова реформа у нас ще продовжується, і довіри до судової системи на сьогоднішній день немає, в тому числі в іноземного інвестора. Але формулювання, яке є про те, що фактично іноземна юрисдикція може застосуватися за згодою сторін, означає фактично можливість Фонду держмайна не дати таку згоду, і відповідно тоді контракт вже буде вкладатися за українським правом. Тому знову-таки я б цьому приділила увагу і все ж таки формулювання робила не згодою сторін для того, щоб не давати таку дискрецію Фонду держмайна, а все ж таки, напевне, за пропозицією покупця, який буде укладати відповідний контракт.

Також, що стосується переліку об'єктів, які підлягатимуть приватизації, яке, я розумію, із проекту закону, кожний рік у нас буде затверджуватися новий перелік об'єктів, які підлягатимуть приватизації в наступному році, якщо я не помиляюся. Мені здається... Правильно, так?

Мені здається, було б доцільніше затвердити повний перелік об'єктів для того, щоб дискрецію все ж таки органам виконавчої влади не давати в тому, як цей перелік буде затверджуватися, які туди об'єкти будуть вноситися кожний рік, для того, щоб він зразу був у нас для того, щоб інвестори потенційні, в тому числі іноземні, могли орієнтуватися і вже готуватися до процесу приватизації. Поки що все Якщо можна, будь ласка, прокоментувати. Дякую.

БОЙЦУН А.С. Дякую за коментарі. Я по кожному з них хочу сказати.

Що стосується юридичних осіб з країни-агресора, я погоджуюсь із коментарем. Ну, насправді, ти – більший юрист, ніж ми, тому з цієї точки зору, якщо ви запропонуєте формулювання, то ми лише будемо раді.

Насправді, дійсно, цей ризик існує не лише з фондами, а з великими міжнародними компаніями, які, наприклад, мають дочку в Росії. Тобто цей... Тому ми готові абсолютно до того, щоби виписати це краще.

По англійському праву, оскільки підтримується, то, відповідно, ми теж згодні. І якщо його посилити тими корективами, які Вікторія запропонувала, то ми теж лише згодні в даному випадку.

І нарешті, що стосується переліку об'єктів, команда Міністерства економіки, ми запросили сьогодні, ось хлопці сидять, які насправді, найбільшу частину роботи зробили з підготовки цього законопроекту разом із Фондом держмайна і з нами, вони ведуть роботу по тріажу. І цей тріаж повинен стати основною для того, щоби визначити саме що які підприємства є стратегічними. Тобто для того, щоби був просто конкретний вичерпний перелік цих підприємств.

Одна із пропозицій, яку озвучував Андрій Володимирович Іванчук – це затвердити сам перелік цих підприємств, а все решта приватизується просто – і все. Мені вона особисто подобається, тому що тоді, як він казав, не буде питань з приводу того, кого виключити. Буде питання, щоби потрапити в цей перелік, а аргументувати потрапляння до цього переліку набагато є складнішим, ніж аргументування, чому треба виключити. Це з мого боку. Дякую.

_____ . У мене є питання: чи залишається, чи ні дискреція для Фонду держмайна щодо залучення радників для великих об'єктів?

БОЙЦУН А.С. Значить, це теж дуже слушне зауваження. І такої дискреції... Це, знову ж таки, один із пунктів, в якому ми готові вислухати

пропозиції щодо покращання. Ми вважаємо, що він зараз сформульований добре, і такої дискреції, практично, немає.

Тобто написано, якщо великий об'єкт, то він приватизується із залученням радника. Можлива ситуація, коли не вдасться залучити радника, зрозуміло. І одна із пропозицій, як цей пункт посилити, це, наприклад, прописати умови, у яких вважається, що радника не вдалося залучити. Один із варіантів, це, наприклад, написати, що, якщо було дві спроби залучити радника через тендер, і вони не вдалися, то тоді уряд може на власний розсуд вирішити проводити цю приватизацію без радника, але це повинна бути виняткова річ.

Відповідь дав на запитання?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Коллеги, хто ще вопрос хочет задать?

_____. У мене питання, воно стосується малої приватизації.

У вас тут зазначено, що на базі Фонду державного майна воно формується, аукціонна комісія, яка встановлює стартову ціну. Ось що стосується саме цієї комісії. Там зазначено, що це буде 5 членів комісії. Хто ці люди взагалі, і чи є вже якесь розроблене положення, як воно буде там? Як вони будуть встановлювати ціни, зрозуміло, а як вони будуть якимось захищені від корупційних ризиків?

БОЙЦУН А.С. Я думаю, що найкраще передати слово вже роблять такі аукціони через ProZorro. Sale з Фондом гарантування вкладів. Вони краще можуть пояснити механіку.

_____. Доброго дня, шановні члени зустрічі. Ми – проект "ProZorro. Продажі". В лютому 2007 року Фонд гарантування вкладів, що отримав на власний баланс велику кількість банків, що визнали неплатоспроможними, побачив, що він управляє активами приблизно десь в 400 мільярдів. До цього він продавав ці об'єкти через біржі, які були

неконсолідовані. І дуже багато нарікань від ринку, від покупців щодо відкритості продажу.

З лютого місяця продажами фонду займаємося ми. Зараз у нас розроблений аукціон підняття ціни та наступним послідовним зниженням на 10 відсотків, 8 понижень ціни. Приймає це рішення про стартову ціну дирекція фонду. Досить велика кількість людей, які приймають, що стартова ціна буде складати таку суму. Після цього ми як система, до якого підключено 40 майданчиків, яка є продовженням найбільш успішної реформи України "ProZorro", можемо сказати, що ми – інструмент для пошуку справедливої ціни. Ми не можемо сказати, висока чи низька, ми зі справедливою ціною, яку може запропонувати ринок.

Відповідно відповідь на ваше питання. Ми як система дамо відповідь і суспільству. І максимально прозоро ви можете побачити справедливу ціну. Відповідно до цього рішення про прийняття ціни, воно стає не дуже важливим, бо визначить кінцеву ціну завжди ринок. І ми допоможемо знайти максимально покупців. Бо на зараз ми вже за десять місяців продали на 3,5 мільярдів гривень. До кінця року ми продамо на вісім мільярдів гривень тільки Фонду гарантування вкладів.

Я дуже вдячний за те, що до нашого проекту приєднався Фонд державного майна. І ми можемо відповісти повністю на всі питання цифрами, які ви можете бачити через нашу систему, через наш портал.

РІЗАНЕНКО П.О. Павло Різаненко, народний депутат, заступник Спеціальної контрольної комісії з приватизації. Я поділяю якраз ті зауваження, які були висловлені Вікторією Пташник. Але я хочу звернути, що вони стосуються не тільки юридичних осіб, а й фізичних осіб. Там, наприклад, зазначено, що фізичні особи, ще пов'язані з ними особи.

Ну, ми пам'ятаємо історію нашої країни. І у всіх багато родичів, громадян України, є родичі, вибачаюсь, громадяни Росії. У когось батьки і так далі, і таке інше. Тому я пропонував також поглянути на цей пункт. Да, однозначно,

громадяни Росії, які під санкціями, не мають права приймати участь в цій приватизації. Але тут потрібно бути уважним, щоб ми не звузили, ну, не створили перешкоди і коло осіб.

Я пам'ятаю, що завжди в історії української приватизації основна проблема була, скільки б ми не казали про недосконале законодавство, саме застосування законодавства. І ставились штучні бар'єри щодо обмеження конкуренції, умови прописувались як в законодавстві, так і при застосуванні законодавства, щоб було дуже визначене коло учасників або все зводилось до одного учасника, або двох-трьох, пов'язаних між собою.

Тому є певні вимоги щодо учасників. Я дивився, наприклад, заборона для участі учасників, які зареєстровані в так званих офшорних зонах. Я б теж повернувся до цього пункту. Нас, мабуть, повинно цікавити, хто є кінцевим бенефіціарним власником і підпадає чи не підпадає ця особа під обмеження, а також джерело коштів. Якщо це навіть офшорна зона, але бенефіціарій розкритий і джерело його походження коштів абсолютно легальне, то також не варто звужувати це коло. Я нагадаю, що навіть всесвітньо відомі і найбільші компанії у світі також працюють, вибачаюсь, структурують угоди через ті зони, які ми часто називаємо офшорними.

Але загальний мій коментар зводиться до того, що я б подивився на цей закон з точки зору максимального розширення кола потенційних учасників та зменшення інструментів або за можливістю прибирання інструментів, які можуть бути на практиці застосовані до обмеження конкуренції.

КОВАЛІВ Ю.І. Павло, насправді, цю норму, ми про це говорили, що її можна до другого читання дочистити, дописати, але наголошу, що зараз у нас ще гірша норма є. Тому що в законі, який зараз є, взагалі написано, що не може бути покупцем, якщо його акціонером є громадянин з країни-агресора. Тобто фактично сьогодні у нас під ризиком участі в чинних аукціонах, які будуть... будь-яка публічна компанія, якщо її хоча б однією акцією володіє фізична особа країни-агресора. І тут я згодна з вами і, насправді, на будь-яку таку угоду

у більшості випадків потрібна буде ще згода Антимонопольного комітету, який, власне, повинен також буде дослідити і кінцевих бенефіціарів, і під чийм контролем фактично перебувають ці компанії. Тому я думаю, що до другого читання, власне, це якщо профільний комітет з точки зору конкурентного законодавства і регулювання нормативного, ми з Вікторією працювали над антимонопольним законодавством в частині погодження таких транзакцій, тому я думаю, що до другого читання це все можна буде більш, скажемо так, врегулювати по суті, а не по формі.

_____ . Після минулого засідання цього комітету у мене особисто була дискусія з Леонідом Антоненком, який присутній сьогодні, в нього є, мені здається, дуже конструктивна пропозиція, як це зробити саме, точніше, виписати, щоб воно працювало. І я підтримую всі зауваження, які Павло зробив щойно. Ну, мені здається, Леонід може найкраще озвучити.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, конечно.

_____ . Шановні колеги, я є депутатом Київської міської ради і головою профільної Комісії з питань власності, яка опікується питаннями приватизації, і знаю про проблеми приватизації із перших рук, так би мовити.

Масштаби зловживань, які сьогодні існують у галузі приватизації, вони вражають, вражають своєю зухвалістю. Навіть з-за того ліберального законодавства, досить помірному законодавства з точки зору обмежувальних вимог для доступу людей до участі в цих аукціонах. Суди сьогодні переповнені позовами від осіб, які бажають прийняти участь у приватизації, яких неправомірно не допускають до приватизації у Києві.

Я знаю, що шановний депутат пан Павло Різаненко звернувся із депутатським запитом до КМДА, а також інші депутати, скажімо, Сергій Лещенко з вимогою про отримання інформації про перебіг подій у галузі приватизації і йому відмовили у цьому неправомірно. Чому це відбувається?

Тому що те, про що пан Яблонський казав, що у сприйнятті простих людей і приватизація розглядається як спосіб перерозподілу багатства в руки окремих наближених до влади осіб, це не міф, це реальність і це реальність, з якою цей новий закон повинен надати відповідь.

Я сьогодні до вас прийшов з цією книжкою, яку, я думаю, багато з вас читали, ".....", так. І основна ідея цієї книжки полягає в тому, що країни процвітають через створення інклюзивних інститутів суспільних. Приватизація є одним із таких інститутів, через яких перерозподіляється суспільне багатство. І ми мусимо зробити, максимально докладати зусиль для того, щоб цей процес був дійсно інклюзивним.

З цієї точки зору проект закону, він значно був покращений порівняно з тією редакцією, яка була розміщена спочатку на сайті Фонду державного майна, потім була перша редакція внесена, і потім яка була доопрацьована і внесена повторно. Кожного разу саме в цьому напрямку були внесені значні і істотні зміни. Тим не менше, залишаються проблеми, і ці проблеми полягають ось у чому, два слова я хотів би сказати про них.

Наша амбіція встановити джерело походження коштів людей, які приймають участь у приватизації, встановити структуру її власності, і встановити кінцевого бенефіціарного власника – це дуже хороша амбіція, яку слід вітати. Як особа, яка керувала Департаментом Національного банку з питань ліцензування, яка там завершила реформу прозорості банківської системи і встановила усіх бенефіціарних власників банків України, я можу сказати, що ця амбіція є непідсильною для органів приватизації з якими маємо сьогодні справу – це по-перше.

По-друге, з урахуванням того, що Національний банк перевіряє кожен подальший перепродаж 10 відсотків навіть акцій банку на вторинному ринку і дивиться про те саме, на що він дивиться під час видачі ліцензій, у процесах приватизації цього не відбувається. А особа, яка придбала цей об'єкт сьогодні, завтра може його, на аукціоні приватизаційному, завтра може його перепродати тим самим особам, які в нас сьогодні недопущені до участі в приватизації.

Тому ця амбіція, її треба переглянути на користь того, про що пан Різаненко казав, на користь максимального наближення цих вимог до реальності і української реальності.

Кожен третій банк, попри існування досить прогресивного закону і більш жорстокого закону, ніж цей проект закону, мав непрозору структуру власності, коли я прийшов до Національного банку, кожен третій і ця непрозора структура начебто відповідала усім вимогам - це абсолютно маніпулятивні речі і вони мають бути прибрані з закону. Джерело походження коштів, амбіція встановити структуру власності, встановити суть діяльності як там сказано, потенційного набувача учасника в аукціоні, а також права органів приватизації здійснювати додаткові перевірки, витребувати додаткові документи для того, щоб з цими питаннями розбиратися. Усе це буде використовуватися з єдиною метою, створення абсолютно не законних переваг для посередників і усунення всіх інших від можливості прийняття участі в аукціоні.

Тому ідея є яка, до ідеї. Пропонується прописати, що кошти за сплати купівельної ціни мають надходити з рахунку відкритого у банку України або іноземному банку, якщо такий банк перебуває у країні, яка співпрацює з органами ФАТ. І саме той банк, який зараховує купівельну ціну на рахунок покупця потенційного, має здійснювати усі заходи з дотримання законодавства щодо недопущення легалізації злочинної діяльності і таке інше. Банки є ліцензованими учасниками фінансової системи і мають персонал, який натренований, пройдений перевірки в Національному банку для того, щоб здійснювати цю діяльність. Органи приватизації таку експертизу не мають і це буде відповідь на ті побоювання, про які ми сьогодні говорили. У мене є відповідні зміни до цього законопроекту з метою досягнення того ефекту, про який я кажу, я ці зміни вже передав учасникам цієї конференції і, сподіваюсь, що вони будуть враховані. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо большое.

Есть еще у кого-то желание выступить или задать вопрос? Я так понимаю, что все-таки Украина наконец-то определилась со стратегией и мы отходим от такой порочной практики псевдо максимально к поступлению в бюджет от продажи в сторону эффекта, с точки зрения развития экономики страны. То есть привлечение инвесторов, создание рабочих мест и максимального эффективного использования тех активов, которые находятся на нашей территории путем передачи их в руки более эффективных собственников.

Но у меня какой вопрос? Совершенно здорово было разделено всего на две группы объектов приватизации, это большая приватизация и все остальные. Но этот раздел произошел по горизонтали. А по вертикали, если изучить ситуацию, то 1 тысячу 800 предприятий, это половина всех государственных предприятий, являются, скажем так, не очень живые. То есть, их нужно разделить на живые и не очень живые. И предприятия, которые находятся в плачевном состоянии экономическом, они по сути являются балластом для экономики, для бюджета, для всего на свете. Вот все-таки есть ли какие-то предложения по радикальному решению этой задачи? Во многих странах такие предприятия просто за один фунт, за один доллар, за один евро продают инвестору с условиями, что он организует там какую-то работу и да...

КОВАЛІВ Ю.І. Власне, коли ми починали з цієї великої кількості, насправді, велику роботу, яку провели там уряд, Міністерство економіки, це так званий трояк, це розподіл всіх підприємств на групи. І це та, справді, база і робота над стратегією, а що зробити з цією кількістю. Вони розділені на кілька груп. Перша група – це великі стратегічні, які на даному етапі залишаються в державній власності. Друга група – це ті, які знаходяться в зоні АТО або на окупованій території, які після повернення цих територій під контроль держави буде зрозуміло, що з ними далі робити, в якому вони стані.

Третя частина – це фактично ті, які не здійснюють діяльність, не існують, і більша частина тих, власне, про що ви говорили, це тільки просто треба

ліквідувати. І їх порядку більше тисячі таких, фактично юридичних осіб, які існують на папері.

І, власне, коли ми починали цю роботу ще в Міністерстві економіки більше року тому, ми зрівняли базу даних Держстату, базу даних ЄДРПО, який веде Мін'юст, реєстр Фонду держмайна не зійшлося, воно приблизно на 50 підприємств. Власне, на сьогодні це вперше, напевно, з останні десять років у нас є база всіх державних підприємств, які виявлені станом на сьогодні. Можливо там ще десь щось є в закромах, але більшість... І лише решта з них йде на приватизацію, тобто цей перелік вже сьогодні є. Він не тільки з точки зору активний, він вже з конкретними назвами юридичних осіб, ЄДРПО, їхньою адресою. Ця робота вже зроблена. І фактично наступним кроком, по кожному з цих підприємств є чітка стратегія. Ті, що не підлягають приватизації там має бути впроваджена реформа корпоративного правління за практиками ОЕСР, і ми маємо просто працювати над збільшенням їх ефективності й прозорості діяльності. Ті підприємства, які на приватизацію, от, власне, цей закон допоможе швидше і якісніше їх продати великий блок. Ті, які на ліквідацію, власне, тут велика робота ще має стояти перед Фондом держмайна чи іншим урядовим органом уповноваженим, хтось має займатися їх ліквідацією. Або має бути прийнято інше системне рішення, як це швидко зробити, для того, щоб вони не були баластом. Тому що на частині з них є директор числиться, який заробляє зарплату, частина з них може входити там інвентаризації при ліквідації ще якісь активи виявляться. Але той скрінінг, який проводили з усіма підприємствами, виявив, що, власне, єдиним шляхом позбутись з ним, це, власне, провести процедуру ліквідації, яка, на жаль, на сьогодні теж потребує багато зусиль, часу, і над цим це ще один крок, над яким додатково треба буде працювати.

.....дві-три групи оці підприємства, подивитися, як краще їх, оці пакуночки оформити і представити на продаж. І знову таки, щоб таким чином підвищити зацікавленість приватних інвесторів.

І, можливо, доручити ще якихось приватних посередників, які допоможуть це запакувати, можливо, для 5 відсотків комісійних заробити. Але таким чином, які будуть більш-менш суттєві надходження від такої

І щодо компоненту ProZorro. Щодо ProZorro і щодо цих кроків проведення, варіантів проведення аукціонів, я хотів би, напевно, рекомендувати голландський варіант. Тобто, якщо всі варіанти будуть відомі і з самого початку потенційний покупець буде знати, що на якомусь етапі відбудеться продаж дисконтом 40 відсотків, то він просто буде сидіти і чекати до того дисконтом..... І це не тільки тому, що у мене дружина у Голландії і мені відомо, що голландська методика працює, вони добре вміють розпоряджатися грошима.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо.

_____ . Значить, це дуже слушне зауваження, яке голова комітету висловив.

Тут треба розуміти, що частина роботи може відбуватися без втручання законодавця. Тобто ліквідація – це дуже велике питання, і Віталій Миколайович теж на Національній раді реформ це питання піднімав і казав, що у нас є зараз, якщо не помиляюсь, 1225, але з кожним днем їх стає більше, поки ми чекаємо на покращання там умов приватизації, і таке інше, таке інше.

Тому ліквідація – це дуже важливе питання. Ми, насправді, виступаємо за швидкий продаж і та технологія, яку Шевкі Аджунер, голова ЄБРР, щойно запропонував, вона дуже корисна. Але тут головна проблема буде в профільних міністерствах, які є власниками, номінальними власниками цих підприємств. Тому це треба розуміти.

Але в цілому... І друга частина питання, яку Анатолій Петрович піднімав, на Національній раді реформ було зрозуміло, що багато хто побоюється виставляти підприємства за одну гривню – так? І тому ось, тому, власне, ми і так довго дебатуємо. Тому скажемо так, ми підтримуємо вашу ініціативу, але

вона повинна бути дуже чітко сформульована у законопроекті для того, щоб не було звинувачень у тому, що це все розпродається безкоштовно.

_____ . Стосовно великої приватизації. Ми маємо розглядати це як можливість залучати прямі іноземні інвестиції, а також разом із залученням якомога більшого, більшої кількості потенційних інвесторів. Але ми говоримо про можливість залучення прямих іноземних інвестицій. І це означає не просто залучення, це означає новітні технології і все, що за цим стоїть.

Для цього ми маємо бути певну гнучкість, і це стосується законодавства, для того, щоб вони почували себе достатньо комфортно, розуміючи законодавчу площину, в якій це відбувається.

Якщо ці іноземні інвестори опиняться в ситуації, коли іноземний інвестор проти держави держава в нас виступає продавцем, то можуть виникати певні занепокоєння, певна боязнь того, що щось може бути не так.

Тобто це не йде мова про якісь суверенні питання. Мова іде не просто про позбавлення якихось суверенних гарантій, а про запровадження можливості використання законодавства іншої країни, такого, яке б задовольняло обидві сторони.

Англійське законодавство, там не таких понять, як держава України проти британського інвестора або, скажімо, держава Уругвай проти якогось іншого інвестора. Це просто законодавча площина, в якій розглядаються подібні питання.

Таким чином, я б наполегливо рекомендував би включити оце положення, можливо, використання британського законодавства в контракти з продажу. Можливо, ми також могли б розглянути питання включення положень щодо міжнародного арбітражу. І, можливо, це буде новина для нас. Всі закони, всі контракти, які ми укладаємо, всі договори, які ми укладаємо, вони регулюються британським законодавством. Так відбувається в кожній країні європейській.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо большое.

Да, пожалуйста.

_____ більше _____, які в Міністерстві економіки є, неефективні, вони не працюють. І зараз ми як пілотний проект хочемо розуміти, як це правильно _____ і об'єднати декілька підприємств. Тому що наразі там є підприємці, які _____ і керівників, і ліквідаторів _____ треба разом з _____, тому що деякі з них вже не мають _____ І є проблема в тому, що ліквідатори не замотивовані. Тому що, як правило, призначити ліквідаторів людей із міністерства, які _____ нічого не бачать, ніяких... І тому це як _____, яку треба тягнути, тягнути і рішення не приймаються. Тому ми зараз, ми розуміємо, що повинні відповідати міністерства в першу чергу. Немає на сьогодні ніякого рішення, щоб бистро, швидко, централізовано _____

І ми бачимо як? Зробити пілотний проект Міністерству економіки, потім після того...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Спасибо.

Последний выступающий сегодня.

_____які регулюють питання приватизації. У мене питання стосовно ще одного закону, який має відношення до приватизації, це Закон про перелік підприємств, які не підлягають приватизації. Яка його доля? Чи не варто вже ліквідувати цей закон як рудимент колишньої системи?

КОВАЛІВ Ю.І. Власне, ми говорили про це, і я в своїй презентації говорила про те, що за три роки було шість спроб, навіть менш радикальних, ніж ви пропонуєте, хоча б частину підприємств з цього переліку викинути. Тому що частина з них, які гордо називаються спорткомплексами, базами відпочинку, називаються вони науково-дослідними інститутами, які насправді

на сьогодні це є великі будівлі в центрі міст, які фактично отримують гроші просто за оренду. Це те, що є нерухомістю.

І одна з ідей була, власне, висловлена головою комітету на Національній раді реформ, і ми готові, я думаю, всі широкою коаліцією долучитись до розробки закону, який скаже навпаки. Давайте ми затвердимо перелік підприємств стратегічних, в яких я би навіть більш радикально, моя особиста пропозиція, в яких держава залишить за собою мажоритарний контроль.

Адже подивіться, в світі що відбувається, минулого тижня Японія продала за 1,1 мільярд доларів свого поштового оператора, Греція продає 66 відсотків акцій свого оператора газотранспортної системи і таких угод буквально за два місяці ми бачимо. Британія продала майже 40 відсотків акцій консорціуму своїх операторів газорозподільних мереж більше ніж за 1 мільярд доларів. Тобто подивимося, світ продає, якщо світ, наприклад, як наші колеги із Словаччини продавати, наприклад, 51 відсоток залишити державі, а 49 віддати інвестору з операційним контролем. Тобто давайте попрацюємо над законопроектом, який би перевернув дискусію і затвердив перелік стратегічних, де контроль залишається за державою, а решта автоматично перестали б бути в забороні. І якщо комітет підтримає, то, в принципі, на базі комітету можна було б, щоб скоротити час підготовки і цю дискусію розпочати.

А уряд підготовчу роботу вже зробив, коли виніс питання, цього аналізу інвентаризації всіх державних підприємств, тобто база для роботи вже є. Якщо комітет підтримає, ми готові просто всі розібратися на робочій групі і напрацювати такий законопроект.

_____. *(Не чути)*

КОВАЛІВ Ю.І. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, спасибо, это не столь важно.

_____ . Маленький технічний коментар щодо подальшої роботи. Ми знаємо просто, як поправки інколи проходять чи не проходять сесійну залу, і ми знаємо, що як депутати полюбляють ставити на підтвердження, збивати і так далі. Мені б дуже не хотілося, щоб наші поправки, які там про іноземну юрисдикцію чи пов'язаних осіб, які ми тут, в комітеті, затвердимо до другого читання, потім в залі були збиті, і ми 226 голосів будемо шукати, щоб їх повернути назад.

Тому в мене пропозиція, давайте, якщо це можливо, Анатолій Петрович, якщо зможе нас зібрати в якусь ініціативну групу, на початку наступного тижня зберемося, погодимо ці поправки для того, щоб комітет приймав рішення рекомендувати прийняття законопроекту за основу вже з пропозиціями комітету, щоб ми в першу читання вже включили ці поправки. Мені здається, тоді це вірніше надасть нам можливості, що вони будуть включені вже в самому тілі закону. Дякую.

_____ . Дозвольте останній коментар. Я знаю, що можу заступити у загрозову територію, але мені здається, це буде на користь тієї країни Україна, яку я дуже люблю.

Питання стосується формулювання щодо країни Мені здається, якщо мова буде йти про купівлю якоїсь будівлі, яка знаходиться в центрі міста, то покупець, якщо він пов'язаний з країною-агресором знайде шляхи його купити. Нам треба бути дуже обережними, коли мова йде про дуже серйозні і важливі об'єкти. І тоді пояснення, як можна відпрацювати оце питання... терміни формулювання, пов'язані з країною-агресором, треба бути дуже обережними, до якого об'єкту ми, власне, можемо його

_____ . Последний комментарий очень коротенький... Офис Хотелось бы просто обратить ваше внимание, поддержать последних выступающих с точки зрения стратегических предприятий и так далее, определения того, что остается в руках государства. Все-таки вопросы, которые

вы задали в самом начале встречи, что, зачем и как, они, однозначно их можно перевернуть к тому, что, зачем и как будет оставаться в руках государства. И в первую очередь, причину, почему государство хочет их удерживать, это не только стратегически, это могут быть предприятия, которые решают проблемы рынка, когда рынок не способен что-то делать определенные услуги оказывать или определенный товар.

И потом вопрос, значит, определить, что и немаловажный вопрос, как. То есть это мы уже говорим о принципах ОЕСД и так далее. Это тот вопрос, над которым нужно работать, может быть, не на этом заседании, но вообще в принципе. Спасибо.

ГОЛОВУЮЩИЙ. Спасибо большое всем участникам. Наш комитет отвечает за рост экономики и за рост ВВП Украины. Потому мы, наверное, больше других парламентарием заинтересованы в том, чтобы такая важная реформа, как реформа приватизации все-таки была успешной. Мы со своей стороны обещаем максимально участвовать в этом процессе и не задерживать его.

Всем большое спасибо. И я так понимаю, что мы скоро, в скором будущем встретимся для уже эффективной работы по корректировке этого проекта, законопроекта.